

## ضوابط زیست محیطی فعالیت های معدنی

**ماده ۱-** اصطلاحات مندرج در این تصویب نامه دارای معانی زیر می باشند:

(۱) **فعالیت های معدنی:** به کلیه اقداماتی که در مراحل اکتشاف، تجهیز، آماده سازی و بهره برداری از محدوده برداشت و کانه آرابی صورت می گیرد، اطلاق می گردد. (۲) بازسازی و احیاء: به مجموعه ای از اقدامات اجرایی که سبب ترمیم آثار تخریبی محدوده معدن از جمله احیاء پوشش گیاهی بومی منطقه می گردد نامیده می شود. (۳) کلیه تعاریف و طبقه بندی مواد معدنی بکار رفته در قانون معادن (موضوع به ترتیب مواد ۱ و ۲ قانون) عیناً در این ضوابط نیز معتبر می باشد. (۴) تعاریف مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان محیط زیست همان است که در آیین نامه اجرایی موضوع تبصره بند (۲) ذیل ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست- مصوب ۱۳۵۳ - ارایه شده است.

(۵) **سد باطله:** مخازن بزرگ مصنوعی و یا طبیعی هستند که جهت انباشت و نگهداری مواد زاید حاصل از فعالیت های معدنی مورد استفاده قرار میگیرد.

(۶) تعاریف اراضی جنگلی و مراتع مشجر همان است که در قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور- مصوب ۱۳۴۶ و اصطلاحات بعدی آن ارایه شده است. در صورت تغییر و تفسیر در مصادیق، نظر سازمان جنگلها و مراتع ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

(۷) مراکز حساس منظور در این ضوابط به مراکز از قبیل سکونت های انسانی، درمانی، آموزشی، نظامی، منابع آب شرب ( سفره های زیرزمینی، رودخانه ها و سد ها) بزرگراه و جاده ترانزیتی و جاده اصلی، پارک ملی، تالاب، دریاچه، اثر طبیعی ملی، زیستگاه های حیات وحش، مناطق و رودخانه های حفاظت شده اطلاق می گردد.

(۸) محدوده مصوب شهری آخرین محدوده طرح جامع یا هادی مصوب شهر و اصطلاحات مصوب بعدی آنها می باشد. در مورد شهرهای فاقد طرح جامع و هادی تا زمان طرح جامع یا هادی، محدوده خدماتی شهر ملاک خواهد بود.

**ماده ۲-** صدور، تجدید و تمدید پروانه های اکتشاف از معادن طبقه یک و دو واقع در پارک های ملی و آثار طبیعی ملی، تالاب های موضوع کنوانسیون رامسر ( فوریه ۱۹۷۱) و آن دسته از پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده مذکور در بند « الف » موافقتنامه فی مابین وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست (مورخ ۱۳۵۴/۷/۲۱) رودخانه های حفاظت شده، معادن روباز (سطحی) در محدوده عرصه های جنگلی و مراتع مشجر و نیز داخل محدوده های مصوب شهری ممنوع می باشد.

**ماده ۳-** صدور پروانه اکتشاف و بهره برداری از مواد معدنی واقع در پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده جدید (بعد از موافقتنامه مورد اشاره در ماده (۲) این ضوابط) موکول به توافق بین سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن و رعایت مفاد قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳-انجام ارزیابی زیست محیطی و در چارچوب الگوی ارزیابی زیست محیطی و این ضوابط می باشد.

**ماده ۴-** وزارت صنایع و معادن مکلف است در موارد ذیل از سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نماید و سازمان مذکور حداکثر یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است:

الف) صدور کلیه پروانه های اکتشاف

ب) تمدید پروانه بهره برداری معادن داخل مناطق چهارگانه

ج) صدور پروانه بهره برداری برای معادنی که نیاز به اکتشاف ندارند.

**تبصره ۱-** صدور پروانه اکتشاف برای مواد معدنی طبقه سه و چهار منوط به اخذ مجوز موردی از سازمان حفاظت محیط زیست می باشد و سازمان مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام می نماید، عدم اعلام نظر به منزله موافقت است.

**تبصره ۲-** دفاتر فنی استانداری ها مکلفند قبل از صدور پروانه بهره برداری از معادن شن و ماسه رودخانه ای و خاک رس، موضوع را به صورت کتبی از سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نماید.

متقاضیان مربوط ضمن تکمیل پرسشنامه زیست محیطی همراه با مدارک مربوط به نقشه زمین شناسی بستر رودخانه و کناره های آن، راه های ارتباطی به معدن، پروفیل عرضی رودخانه و مشخص نمودن عمق معدن را جهت بررسی به سازمان حفاظت محیط زیست ارایه نماید سازمان مکلف است ظرف مدت حداکثر یک ماه نظر خود را به دفاتر فنی استنادی ها اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است. بهره برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس در محدوده بستر و حریم رودخانه ها، انهار و مسیلهها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها پس از دریافت موافقت وزارت نیرو (سازمانهای تابعه) می باشد.

**ماده ۵ -** صدور پروانه بهره برداری و انجام فعالیت معدنی (کان کنی، کان آرایی و فرآوری) معادن ذیل منوط به تهیه و ارایه گزارش ارزیابی زیست محیطی براساس الگوی تعیین شده و تایید گزارش یاد شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت این ضوابط می باشد.

ردیف	معادن فلزی	حداقل ظرفیت استخراجی (تن در سال)
۱	سنگ مس	یک میلیون
۲	سنگ آهن	ششصد هزار
۳	سنگ طلا	با هر ظرفیتی
۴	سرب و روی	یکصد هزار
۵	سایر فلزات	یکصد هزار

  

ردیف	معادن غیر فلزی	حداقل ظرفیت استخراجی (تن در سال)
۱	زغال سنگ	هشتاد هزار
۲	نمک آبی	سطح بیش از چهار صد هکتار

**ماده ۶-** دارنده پروانه بهره برداری مکلف و متعهد به بازسازی و ترمیم محدوده اکتشاف یا بهره برداری در پایان عمر پروانه مربوط می باشند. چنانچه محدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع شده باشد سازمان مدیریت و برنامه ریز کشور موظف است اعتبار لازم را از محل درآمد حاصل از اجرای ماده (۲۵) قانون معادن جهت بازسازی محیط در اختیار سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار دهد.

**تبصره-** در مورد طرحهای اکتشافی معادن بزرگ طبق توافق وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست عمل خواهد شد.

**ماده ۷-** بهره بردار موظف به رعایت این ضوابط و کلیه ضوابط و استانداردهای زیست محیط کشور می باشد.

**ماده ۸-** در بهره برداری از معادن و تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی رعایت موارد مندرج در پیوست شماره (۱) الزامی است.

**ماده ۹ -** سازمان حفاظت محیط زیست هر دو سال یکبار فهرست کلیه مناطق ویژه زیستی مورد اشاره در این ضوابط را به وزارت صنایع و معادن ابلاغ خواهد نمود.

### پیوست شماره ( ۱ )

موردی که لازم است در بهره برداری از معادن و نیز تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی رعایت شود:

(۱) رعایت حداقل فواصل فعالیت استخراج و بهره برداری از مواد معدنی، نسبت به مراکز حساس به جز جاده ها بدون استفاده از ناریه ۵۰۰ متر و با استفاده از ناریه مطابق طرح آتشباری (در صورت این فاصله نباید از ۸۰۰ متر کمتر باشد.)

(۲) میله گذاری محدوده های بهره برداری از معادن توسط وزارت صنایع و معادن

(۳) ایجاد کریدور مناسب جهت گذار و مهاجرت حیات وحش (مطابق با اطلاعات فنی ارایه شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست) در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش (در صورت لزوم)

(۴) جمع آوری و خارج نمودن کلیه تاسیسات و تجهیزات معدنی ایجاد شده (به استثنای جاده های دسترسی، تاسیسات استحصال آب و آبرسانی در صورت نیاز منطقه برای استفاده مناسب از آن) در پایان عمر معدن و یا یکسال پس از پایان آخرین بهره برداری،

۵) رعایت حداکثر سطح وسیع کار مجاز بهره برداری و تعداد مجاز سینه کار در هر دوره بهره برداری. این موارد در طرح بهره برداری مشخص و ملحوظ می گردد. (باطله برداری و بهره برداری بجز آنچه که در طرح مصوب آرایه شده از سینه کار جدید منوط با اتمام ذخیره معدنی سینه کارهای قبلی می باشد. چنانچه استخراج از سینه کارهای قبلی با تشخیص وزارت صنایع و معادن به لحاظ امکان فنی و یا اقتصادی به صرفه نباشد، بهره بردار مجاز است، نسبت به بهره برداری از سینه کار نوبت بعدی اقدام نماید.)

۶) عدم تغییر مسیر رودخانه و آبراهه های طبیعی، مگر در موارد ضروری با کسب نظر دستگاه های ذیربط.

۷) تعیین محل انباشت و نگهداری باطله های معدنی با رعایت جنبه های حفظ اراضی مرغوب کشاورزی و مرتعی، پیشگیری از فرسایش و تولید زهاب های آلوده.

۸) استفاده از جاده های موجود روستاهای و یا شهری (بجز جاده هایی که از داخل بافت های روستایی عبور می کند) در صورت نیاز به احداث جاده های اختصاصی، رعایت انتخاب کوتاهترین مسیر ممکن و با کمترین تخریب چشم اندازها، اراضی جنگلی، مراتع مشجر و اراضی مرغوب کشاورزی الزامی می باشد.

۹) هدایت جریان آبهای سطحی بالا دست محدوده معدن به خارج از آن.

۱۰) انجام عملیات زهکشی در پیرامون و داخل محدوده برداشت معادن کانی فلزی) به منظور پیشگیری و کاهش تولید زهاب های ناشی از تمامی آبهای زیرزمینی و یا سطحی با مواد معدنی، کنترل هز آبهای سطحی و جلوگیری از آلودگی آبهای زیرزمینی.)

۱۱) احداث حوضچه و یا تاسیسات رسوب گیری حسب شرایط در محل های مناسب

۱۲) حصارکشی و علامت گذاری پیرامون سدهای باطله

۱۳) احداث سپتیک تانک برای معادن دارای ۲۰ تا ۱۰۰ نفر نیروی انسانی و احداث سیستمهای مناسب تصفیه فاضلاب برای بالای ۱۰۰ نفر در حد تامین استانداردهای سازمان حفاظت محیط زیست.

۱۴) اتخاذ تدابیر لازم در جهت حفظ چشم اندازهای طبیعی و هماهنگی عملیات معدنی با آن، نظیر احداث ابنیه مورد نیاز در مکانهای دور از چشم اندازهای عمومی و حتی الامکان با استفاده از مصالح طبیعی.

۱۵) رعایت حداکثر عمق مجاز بهره برداری از معادن رویار با رعایت اصول پایداری شیپها. حداکثر عمق مجاز در گزارش ارزیابی زیست محیطی و یا طرح بهره برداری مشخص و ملحوظ می گردد.

۱۶) اتخاذ تدابیر لازم و مستمر جهت جلوگیری از انتشار گرد و غبار ناشی از استخراج و تردد وسایط نقلیه و حمل و نقل مواد معدنی و عملیات خردایش

۱۷) تخصیص و احداث فضای سبز مشجر به میزان حداقل ۱۰ درصد سطح بهره برداری معادن با گونه های بومی

۱۸) استفاد از روش سیم الماسه یا روش چال موازی یا سیم بکسل در بهره برداری از معادن سنگ تزئینی (در این گونه از معادن عملیات انفجار صرفاً در حد باطله برداری و آماده سازی سینه کار و موارد استثناء مطابق یا طرح آتشبازی مجاز می باشد).

۱۹) رعایت حداقل ۵۰۰ متر فاصله از حوضچه های بهره برداری نمک دریایی تا چشمه ها و قنوات و محدوده آبهای زیرزمینی قابل استحصال

۲۰) آرایه طرح اجمالی مرمت، احیاء و بازسازی محدوده معدن

طرح مذکور در گزارش ارزیابی زیست محیطی و یا طرح بهره برداری مشخص و ملحوظ می گردد.